

Omgevingsalgoritme

Met één klik op de kaart zien wat er kan en mag. Dat is simpel gesteld het doel dat ons voor ogen staat bij een afgeronde implementatie van de Omgevingswet. In Geo-Info nummer 2 van dit jaar werd zeer terecht uitgebreid stil gestaan bij de invoering van deze wet en de gevolgen voor ons werkveld. Het is duidelijk dat geo-informatie onmisbaar is voor de implementatie hiervan. Ik verwacht dat de komende jaren veel geo-activiteiten van bedrijven en overheden zich richten op ondersteuning van de uitvoering van deze wet. Aan de realisatie van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zullen we onze handen vol hebben. En laten we eerlijk zijn; dat komt ons ook best goed uit, want de 'grote programma's' uit het verleden hebben hun aantrekkingskracht grotendeels verloren. De basisregistraties zijn vrijwel gereed en komen nu in een operationele fase. Natuurlijk een zeer belangrijke fase, maar toch minder spannend dan de opbouw. INSPIRE heeft zijn glans als innovatiemotor verloren en wordt meer als een 'moetje' gezien. En onze nationale geo-informatie infrastructuur heeft met PDOK een prima loket gekregen. Het is natuurlijk mooi dat deze grote programma's na decennia van innoveren, bouwen, inwinnen, muteren, vergaderen gereed komen, maar een beetje zenuwachtig worden we er wel van. We hebben als sector altijd een sterk op innovatie gericht perspectief gehad. Wat nu? Gelukkig is daar De Omgevingswet. Ook wel omschreven als de grootste wetwijziging sinds de Grondwet. Vol enthousiasme storten we ons op de ondersteuning van de invoering van de wet met het realiseren van het Digitale Stelsel Omgevingswet met informatiehuizen, informatiemodellen, stelselcatalogus, enzovoorts. In haar editorial van Geo-Info 2 spreekt Sytske Postma over een overweldigend en enthousiast aanbod van bijdragen. Als ik zo door de bijdragen heen lees, dan is het duidelijk dat we nog in de verkennende fase zitten. Dat is niet erg. Als geo-informatie sector zijn we altijd zeer sterk in het collectief oplossen van problemen. We overleggen, maken fouten, lopen vertraging op, maar uiteindelijk komen we er altijd wel uit. Dat hebben grote programma's zoals de basisregistraties, INSPIRE en PDOK in het verleden wel bewezen.

Wat mij opvalt in het themanummer Omgevingswet is het op data en informatieorganisatie gerichte karakter van vrijwel alle bijdragen. Maar voor 'met één klik op kaart zien wat kan en mag', is meer nodig. De data moeten aangevuld worden met modellen en rekenregels om tot daadwerkelijke beslissingsondersteuning te komen. Anne Dullemond en Robin Seijdel van Strategis geven dit in hun artikel ook aan. Kortom; naast goed ingerichte informatiehuizen hebben we ook omgevingsalgoritmen nodig om de gegevens en informatie om te zetten naar kennis. In een algoritme worden gegevens volgens bepaalde instructies omgezet in een resultaat wat nuttig is voor een bepaald doel. Voor de uitvoering van een algoritme wordt veelal een computerprogramma

gebruikt. De invloed van algoritmen neemt de laatste jaren zeer sterk toe. De zoekresultaten van Google, het nieuws dat we via sociale media krijgen aangeboden en recent ook het voorspellen van criminaliteit door de politie worden door algoritmen bepaald.

Ook bij de Omgevingswet zullen uiteindelijk algoritmen gaan bepalen 'wat er kan en mag'. Een probleem bij veel algoritmen is dat de werking niet transparant is en vaak is ook de code geheim. Dat is vanuit een concurrentiepositie van bedrijven nog wel te begrijpen. Nu er steeds meer open data is, verschuift het concurrentievoordeel van bedrijven steeds meer naar het hebben van goede algoritmen voor de interpretatie van deze data. Google is er groot en machtig mee geworden.

Naar mijn mening besteden we nog veel te weinig aandacht binnen ons vakgebied aan de formulering en implementatie van omgevingsalgoritmen. Bij de invoering van de Omgevingswet moeten de burgers en bedrijven er op kunnen vertrouwen dat beslissingen integer worden genomen. Dat begint bij een goed en volstrekt transparant omgevingsalgoritme. Dat is geen sinecure. We hebben al moeite om datakwaliteit goed te communiceren, bij algoritmen is dat nog vele malen complexer. Ik begrijp dat er in deze fase van de invoering van de Omgevingswet nog veel onzeker is, maar dat ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid nu al over omgevingsalgoritmen te gaan nadenken en op kleine schaal te gaan experimenteren met proefimplementaties. Dus naast een DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) ook een DO (Digitaal Omgevingsalgoritme) om straks met inderdaad één klik op de kaart betrouwbaar te kunnen zien wat er kan en mag'.

Arnold Bregt,

*Hoogleraar Geo-informatiekunde,
Wageningen Universiteit.
arnold.bregt@wur.nl*

Arnold Bregt

